

ПИТАННЯ ЗБЕРІГАННЯ ТА АРХІВУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ДОКУМЕНТІВ У БІБЛІОТЕЧНІЙ ПРАКТИЦІ

Активне входження електронних документів в сферу громадського використання спричиняє за собою вирішення задач довготривалого зберігання інформації. Проблема неухильного зростання обсягів паперових документів актуальна для всіх підприємств, організацій та установ, незалежно від роду їх діяльності, форми власності та галузевої приналежності. Підкреслимо, що сучасний період розвитку інформаційної сфери суспільства характеризується стрімким зростанням обсягів електронних документних ресурсів. Інтернет змінив звичні методи отримання інформації, ініціював появу нових засобів доступу людей до знань. Все більша частка припадає на інформацію, яка народжується, існує, циркулює, зберігається тільки в електронному вигляді. Особливо це стосується наукової інформації. Електронна форма уможлиблює сьогодні більш компактне зберігання інформації, її оперативне та широке розповсюдження і, крім того, дозволяє зручно маніпулювати нею. [5]

На різних етапах свого розвитку бібліотеки комплектувалися спочатку паперовими документами, потім з'явилася можливість отримувати аудіо- та відео документи. В останній час стало можливим формувати фонд електронними документами, що значно підвищує значення бібліотек. Використання електронних документів дає позитивний ефект, за рахунок більш оперативного обслуговування, можливості багатократного копіювання документу без втрати експлуатаційних властивостей, можливості пошуку за ключовими словами, меншої трудомісткості редагування, тиражування перекладу.

Нині бібліотеки виконують не тільки функцію зберігання традиційних ресурсів, але й електронних. Однак на відміну від традиційних документів, створення яких потребує більшого часу, електронні ресурси поширюються шаленими темпами, і виникають проблеми не тільки накопичення, а й розподіленого зберігання для одночасного доступу багатьох користувачів. Електронно-комунікаційне середовище, як нове поле діяльності бібліотеки, формують придбані та власноруч створенні інформаційні продукти, електронні документи які бібліотека може ефективно

використовувати у своїй діяльності. Отже для бібліотек актуальним є встановлення зв'язку між собою, для спільного використання існуючих у них масивів документальної інформації. Одним з можливих варіантів вирішення цієї проблеми стає використання Інтернету для об'єднання їх у загальному інформаційному просторі [5]

На разі питанням зберігання електронної інформації приділяється багато уваги, особливо на міжнародних конференціях в яких беруть участь представники бібліотек, архівів, видавництв та компанії виробники баз даних та інформаційних продуктів. Однією з проблем при використанні електронних документів є те, що вони значно більше схильні небезпеці викривлення та руйнування ніж інформація на традиційних носіях. Вони можуть бути знищені не тільки в результаті необережного поводження з ними персоналу чи вірусної атаки але й в результаті технічної несправності обладнання. Друга не менш серйозна проблема зберігання електронної інформації - це старіння комп'ютерів та програмного забезпечення, що зобов'язує власників електронних документів переводити їх в нові формати та перезаписувати на нові носії інформації, тобто проводити міграцію. [4]

Зазначимо, що основними напрямками роботи бібліотеки є такі, як: забезпечення систематичного та оперативного інформаційного обслуговування; вивчення інформаційних потреб; розвиток інформаційної культури тощо. Разом з тим, що бібліотека акумулює, обробляє, поширює інформаційні ресурси, вона виконує функції збору загальнодоступної електронної інформації, формує колекції електронних документів, виконує їх запис на електронні носії. Метою збереження цифрових об'єктів бібліотеки є забезпечення довготривалої (бажано вічної) доступності цифрових матеріалів, із збереженням всіх смислових і функціональних характеристик вихідних матеріалів, можливостей пошуку, презентації та інтерпретації. Основні напрямки інформаційної діяльності бібліотеки сприяють удосконаленню пошуку, оперативного доступу до інформаційних ресурсів, задоволенню потреб користувачів. Правила і режим зберігання електронних ресурсів визначаються окремими регламентуючими документами, затвердженими в установленому порядку. [2]

З метою надійного зберігання електронної інформації створюються архівні копії, які створюють архівний фонд

документів. Такий фонд підлягає постійній програмно-технічній актуалізації. Реставраційні роботи для електронних документів – ці їх перевід на сучасні носії інформації та при необхідності перетворення в сучасні формати. Відновлення - це повторювана дія в будь якій програмі зберігання, коли важливо використовувати сучасні, надійні носії інформації. При виборі велике значення має простота використання. Якщо планується довготривале зберігання інформації необхідно звернути увагу на підтримку в робочому стані відповідного обладнання. Формування єдиного електронного простору повинно об'єднувати всі вже створенні електронні ресурси та ті що будуть створюватися, що повинно сприяти розширенню доступу до електронних ресурсів. При створенні електронного архіву необхідно особливу увагу приділити довідково-пошуковому апарату фонду електронного архіву який дозволить користувачу здійснювати багатоаспектний пошук. [1]

При поцифруванні документів доцільно їх зберігати у архіві, адже дуже небезпечно зберігати на жорсткому диску комп'ютера тому що в результаті збою можна втратити всю інформацію. При створенні електронних архівів необхідно враховувати такі вимоги: необхідність зберігання всієї інформації про об'єкт в єдиному файлі; організація файлів, для ефективного та простого пошуку; незмінність оригінального документу; про кожний об'єкт необхідно зберігати декілька частин метаданих. [4]

Одним з важливих компонентів для збереження цифрової спадщини є метадані, тому, що в них міститься інформація яка необхідна для документування процесу збереження. Вони представляють інформацію про формат документу, його структуру та використання цифрового контенту, історію всіх змін які були проведені з об'єктом. При довготривалому зберіганні документів необхідно, щоб метадані зберігалися окремо від об'єктів в системі, яка не залежить від тієї в якій вони були створенні. Для довготривалого збереження цифрових об'єктів необхідно, щоб метадані зберігалися окремо від об'єктів, в системі, незалежної від тієї, яка була використана при їх створенні.

Для вирішення питань збереження цифрової спадщини необхідно звернути увагу на розробку механізму координації діяльності бібліотеки з іншими структурами одного міністерства, які будуть її комплектувати та такі ж бібліотеки. Це допоможе обґрунтувати принципи та основні напрями розвитку її діяльності,

для збору, архівування електронних ресурсів, які сприяють збереженню та передачі інформації для наступних поколінь. При розробці єдиних технологічних підходів, вирішенні технічних, економічних та юридичних питань дозволить бібліотекам ефективніше використовувати електронні документи та якісніше вести інформаційне обслуговування своїх користувачів.

Одним з стандартів які можуть бути впроваджені в бібліотечній практиці для визначення функціональних вимог до систем довготривалого зберігання електронних документів спеціалісти називають ISO 14721:2003 «Рекомендована модель для відкритих архівних інформаційних систем (OAIS)» Впровадження стандарту дозволить застосувати узгоджений підхід до більшості процесів в області збереження документів [4]. Сьогодні, коли гостро стоїть питання про необхідність формування єдиного інформаційного простору, можливість об'єднання зусиль бібліотек, музеїв та архівів в цьому напрямі на основі єдиного стандарту створить передумови для розвитку взаємодії шляхом використання єдиної термінології та загальних моделей.

Список використаних джерел:

1. Коновалова Н. А. Обеспечение сохранности электронных документов [Электронный ресурс] / Н. А. Коновалова. – Режим доступа: <http://nbchr.ru/PDF/konovalova.pdf>
2. Кравчук Н. М. Інформаційна діяльність бібліотеки Вінницького національного медичного університету ім.. М. І. Пирогова для забезпечення потреб медичної науки і освіти. / Н. М. Кравчук //Бібліотека в контексті світової культури, науки, інформації: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. – Вінниц. ОУНБ ім.. К. А. Тімірязева. – Вінниця, 2007. – С. 143-155
3. Нежурбида Г. Г. Функциональные требования к системам долговременного хранения электронных документов/ Г. Г. Нежурбида. – Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития: науч.-практ. И теор. Сб. Вып. 4 / Редкол.: А. С. Онищенко и др. – К., 2006. – 438 с.
4. Перминова О.И. Электронные документы и сохранность библиотечных фондов [Электронный ресурс] / О. И. Перминова. – Российская государственная библиотека, Москва, Россия. – М. Режим доступа <http://www.gpntb.ru/win/inter->

events/crimea2001/tom/sec8/Doc3.HTML, Заглавие с экрана. – Свободный.

5. Цуріна, І. Бібліотека та інтернет / І. Цуріна, Ю. Новальська. – К., НПБ. – 2007.